

**МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ
МЕДИКО-ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**КАФЕДРА СУСПІЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН
КАФЕДРА ДИТЯЧИХ ХВОРОБ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**У МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«СОЦІАЛЬНО-ЕТИЧНІ ТА ДЕОНТОЛОГІЧНІ
ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ МЕДИЦИНИ
(НЕМЕДИЧНІ ПРОБЛЕМИ В МЕДИЦИНІ)»**

28-29 ЛЮТОГО 2024 РОКУ

м. Запоріжжя

УДК 614.253
С69

Редколегія:

Л.М. Боярська – завідувач кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ, кандидат медичних наук, професор;

І.Г. Утюж – завідувач кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ, доктор філософських наук, професор;

Ю.В. Котлова – кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячих хвороб ЗДМФУ;

Д.П. Сенетий – доктор філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Н.В. Спиця – кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ;

Ю.О. Іріюглу – кандидат історичних наук, доцент кафедри суспільних дисциплін ЗДМФУ.

С-69 Соціально-етичні та деонтологічні проблеми сучасної медицини (немедичні проблеми в медицині): зб. матеріалів V Міжнародної науково-практичної конференції (28-29 лютого 2024 року). – Запоріжжя: ЗДМФУ, 2024. – 312 с.

Автори матеріалів несуть повну відповідальність за достовірність наданої у доповідях інформації й точність наведених цитат. Точка зору автора не завжди може співпадати з позицією редколегії.

<i>Добридень О.В., Колдунов Я.В.</i> ДУХОВНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ФУНДАМЕНТАЛЬНА КОМПОНЕНТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРІГАЮЧОЇ КУЛЬТУРИ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ.....	45
<i>Дружкін М.В.</i> ПЕРЕТИН МЕЖ: ЕТИЧНІ ТА СОЦІАЛЬНІ РАМКИ КІБОРГІЗАЦІЇ ТА ГЕНЕТИЧНОГО ДИЗАЙНУ В СУЧАСНОМУ СВІТІ ТА УКРАЇНІ.....	46
<i>Іванькова Н.А.</i> ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ ЯК НОВА ПАРАДИГМА ОСВІТИ МЕДИЧНОЇ ОСВІТИ.....	47
<i>Коваленко В.А.</i> СУЧАСНІ МЕДИЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ: МІЖ ПРОГРЕСОМ І ЕТИКОЮ.....	48
<i>Лісунов М.С.</i> ТРАНСГУМАНІЗМ ТА БІОЕТИКА – СОЦІОКУЛЬТУРНІ ПОГЛЯДИ НА ВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ.....	49
<i>Лісунова Т.О.</i> ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В РАМКАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ.....	51
<i>Моргунцов В.О.</i> ТРАНСГУМАНІЗМ ТА МОРАЛЬНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВИКЛИКИ.....	53
<i>Недельська С.М., Лямцева О.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО СТАНУ ДІТЕЙ З БРОНХІАЛЬНОЮ АСТМОЮ: ПОГЛЯД ДИТЯЧОГО АЛЕРГОЛОГА З ФІЛОСОФСЬКОЇ ПЕРСПЕКТИВИ.....	54
<i>Олексенко Р.І.</i> СТАНОВЛЕННЯ І РОЗВИТОК ФІЛОСОФІЇ ЦИФРОВОЇ МЕДИЦИНИ У КОНТЕКСТІ НОВИХ ВИКЛИКІВ І МОЖЛИВОСТЕЙ.....	55
<i>Поцулко О.А., Чабаненко М.Ю.</i> ПРОРИВ У МАЙБУТНЄ МЕДИЦИНИ ЧЕРЕЗ... ПИТАННЯ ФІЛОСОФІЇ	57
<i>Поцулко О.А., Опанасевич Т.С.</i> АПРІОРНІ ОСНОВИ АПОСТЕРІОРНИХ НАУК (НА ПРИКЛАДІ БІОЛОГІЇ, МЕДИЦИНИ ТА ЕКОНОМІКИ)	62
<i>Поцулко О.А.</i> МЕДИЦИНА 4П ЯК ФЕНОМЕН НАДІЇ	61
<i>Рижов О.А.</i> ІНТЕГРАЦІЯ ДОСВІДУ ЛІКАРЯ З СИСТЕМОЮ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ – ШЛЯХ ДО ФОРМУВАННЯ СУЧАСНОГО БРЕНДУ УНІВЕРСИТЕТУ.....	63
<i>Серіков К.В.</i> ЕТИЧНІ ТА ПРАВОВІ АСПЕКТИ СЕРЦЕВО-ЛЕГЕНЕВОЇ РЕАНІМАЦІЇ.....	65
<i>Спиця Н.В., Гула І. Д.</i> МЕДИЧНА АНТРОПОЛОГІЯ ЯК ОБОВ'ЯЗКОВА УМОВА ПОВНОЦІННОГО РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ.....	68
<i>Утюж І.Г., Робота Д.В.</i> ФІЛОСОФСЬКІ ПРОБЛЕМИ ЛАБОРАТОРНОЇ МЕДИЦИНИ.....	69
<i>Шубін В.О.</i> СОВІСТЬ, ЯК ОСНОВА ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЛІКАРЯ.....	71
СЕКЦІЯ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БІОЕТИКИ	
<i>Томаревська О.С., Елланська Н.Г., Бондаренко О.М., Чивільова Л.М., Поляков О.А.</i> ІНКЛЮЗІЯ ЯК ПЕРСПЕКТИВА GERONТОЛОГІЧНОЇ ІНТЕГРАТИВНОСТІ СУСПІЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙСЬКОВОГО ТА ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДБУДОВУВАННЯ КРАЇНИ.....	72

Список використаних джерел

1. Bostrom, N. & Philosophy Documentation Center. (2005). Transhumanist Values. Journal of Philosophical Research, 30(9999), 3–14. https://doi.org/10.5840/jpr_2005_26
2. Fukuyama, Francis. 2002. Our posthuman future: Consequences of the biotechnology revolution. New York: Farrar, Straus and Giroux.
3. Habermas, Jürgen. 2003. The future of human nature. Malden, MA: Polity Press
4. Jotterand, F., & Ienca, M. (2023). The Routledge Handbook of the Ethics of Human Enhancement (1-е изд.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003105596>
5. Kamm, Frances. 2009. What is and is not wrong with enhancement? In Human enhancement, ed. Julian Savulescu and Nick Bostrom, 91–130. New York: Oxford University Press
6. Roduit, Johann A. R. 2016. The case for perfection: Ethics in the age of human enhancement. Frankfurt am Main: Peter Verlag.
7. Sandel, Michael J. 2007. The case against perfection: Ethics in the age of genetic engineering. Cambridge, MA: Harvard University Press
8. Savulescu, Julian, Anders Sandberg, and Guy Kahane. 2011. Well-being and enhancement. In Enhancing human capacities, ed. Julian Savulescu, Ruud ter Meulen, and Guy Kahane, 3–18. Malden, MA: Wiley-Blackwell.

ДОСЛІДЖЕННЯ ФЕНОМЕНУ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ В РАМКАХ МІЖДИСЦИПЛІНАРНОЇ МЕТОДОЛОГІЇ

Лісунова Таїсія Олегівна
студентка ФТ-2к(м), 3 мед.факультету гр. 5
Науковий керівник: Д.ф.н., професор Утюж Ірина Геннадіївна
Кафедра суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Міждисциплінарний зв'язок медицини та нейронауки є важливим аспектом у розумінні, формуванні та підтримці здорового способу життя та ментального здоров'я. Об'єднання цих областей дозволяє глибше розуміти взаємозв'язок між фізичним і психічним здоров'ям, і навіть розробляти ефективніші стратегії підтримки загального благополуччя [2].

Спільні дослідження у цих галузях допомагають створювати комплексні підходи до здорового способу життя, враховуючи і фізичне, і ментальне здоров'я. Інтеграція медицини та нейронауки дозволяє розробляти персоналізовані підходи до піклування про здоров'я, враховуючи індивідуальні особливості та потреби.

Нейронаука робить важливий внесок у формування та підтримання здоров'я, забезпечуючи глибше розуміння того, як мозок та нервова система взаємодіють з іншими системами організму та як поведінкові аспекти впливають на фізичне та ментальне здоров'я охоплюючи основні фактори, що його формують або пригнічують [6].

На зараз основним із факторів, що пригнічує здоров'я можна виділити стрес. Особливо стрес, викликаний війною, що відрізняється від повсякденного, оскільки, здебільшого він перевищує нашу здатність адаптуватися та змінюватися. Боротьба зі стресом насамперед полягає у виключенні впливу стресового фактору на організм. На жаль, ми знаходимось у стані війни і, відповідно, у постійному напруженні. Тому нейронаука вивчає, як стресові ситуації впливають на мозок та центральну нервову систему. Нейронаукові дослідження дозволяють краще розуміти біологічні та хімічні процеси, що відбуваються в організмі у відповідь на стрес. Медицина, своєю чергою, аналізує фізіологічні зміни, пов'язані зі стресом. Міждисциплінарні дослідження допомагають розробити стратегії управління стресом, що впливають як на фізичне, так і ментальне здоров'я проявляючись психоемоційними та соматичними порушеннями, визначити ефективні методи керування стресом, такі як медитація, глибоке дихання та інші техніки релаксації [6, 12].

Другим фактором, що може негативно впливати на здоров'я та самопочуття людини є гіподинамія. Тривале зниження фізичної активності тягне за собою атрофічні зміни у м'язах, кістковій тканині, порушення обміну речовин, зниження синтезу білка. Гіподинамія негативно впливає на роботу головного мозку, через неї людина страждає на постійні головні болі, безсоння, емоційну неврівноваженість. Нейронаука досліджує вплив фізичної активності на структуру та функцію мозку. У свою чергу медицина використовує ці знання для розробки рекомендацій щодо фізичної активності, які сприяють не лише фізичному, а й ментальному здоров'ю [6, 12].

Поганий сон – це фактор ризику майбутніх інсультів, інфарктів, гіпертонії та інших серйозних захворювань. У той же час нормальний сон – один з дієвих способів профілактики серцево-судинних і багатьох інших захворювань, ожиріння. Недосипання не тільки знижує працездатність та самопочуття, а й призводить до нервових розладів. Нейронаукові дослідження пов'язані з впливом сну на функції мозку, включаючи пам'ять, увагу та прийняття рішень. Когнітивна нейронаука розглядає питання про те, як психологічні функції виробляються нейронними схемами. Вона вивчає вплив сну на мозок та когнітивні функції. В той час, як медичні дослідження пов'язані з вивченням фізіологічних аспектів сну та його ролі у загальному здоров'ї. Разом вони допомагають розробити рекомендації щодо покращення якості сну та підтримки ментального здоров'я [7, 13].

Харчування та нейропластичність: Нейронаука цікавиться тим, як харчування впливає на структуру мозку та його здатність до змін, а саме нейропластичності. Вивчення нейропластичності, чи здатності мозку до змін, дозволяє краще розуміти, як формуються звички. Це допомагає розробити стратегії для формування та підтримки здорових навичок, таких як регулярна фізична активність або здорове харчування. Медицина використовує ці дані для розробки дієтичних рекомендацій, що сприяють поліпшенню когнітивних функцій і психічного здоров'я.

Одним з найнебезпечнішим фактором сучасного життя, що ламає здоров'я, є залежності. Залежність – це складне явище. Вона включає фізичну, психологічну та поведінкову залежності. Фізична залежність пов'язана з фізичними змінами, психологічна – з емоційною прив'язаністю, а поведінкова – зі способом життя та звичками. Нейробіологія залежностей є важливим напрямом досліджень, тому що мозок є головним гравцем у залежностях. Наприклад, під час вживання наркотиків мозок зазнає змін, які впливають на систему винагороди. Це пояснює, чому залежність може бути настільки сильною та складною для подолання. Нейронаука та медицина тісно співпрацюють у вивченні нейробіології залежностей, таких як вживання алкоголю та наркотиків, токсикоманія, ігроманія, залежність від соцмереж, адреналіну та інших видів задоволення. Це дозволяє розробляти найкращі методи лікування та профілактики залежностей [3].

Також не мало важливим в формуванні та підтриманні, особливо ментального здоров'я, є профілактика та лікування психічних розладів. Нейронаука робить внесок у розуміння механізмів виникнення психічних розладів та розробку методів їх профілактики та лікування. Медична психологія та нейронаука спільно досліджують взаємозв'язок між психічним станом та фізичним здоров'ям. Це важливо для розуміння, як психічне здоров'я впливає на імунну систему, серцево-судинну систему та інші органи. До цієї сфери дослідження також можна віднести роботу з болями. Дослідження нейронауки допомагають зрозуміти механізми больового сигналу та розробити нові методи лікування больових синдромів [3, 6, 7].

Інтеграція результатів нейронаукових досліджень у практику дозволяє розробляти персоналізовані підходи догляду за здоров'ям, а також сучасні методи профілактики та лікування різних захворювань, включаючи ті, що пов'язані з ментальним здоров'ям.

Список використаних джерел

1. Нейробіологія розвитку та навчання: навчальний посібник / А.А. Ковальова, О.В. Ковальова, О.В. Ковальова, О.М. Бурка, О.А. Присяжнюк. – Запоріжжя : НУ «Запорізька політехніка», 2022. 325 с.
2. Oros, M., і M. Oros (junior). «Нейробіологія істерії та тривоги (огляд літератури та власні дослідження)». *Практикуючий лікар*, вип. 3-4, Жовтень 2020. 31-40 с.
3. Вовк Вікторія Ігорівна, Страшок Олег Олександрович Нейробіологічні та біохімічні механізми впливу алкоголю на центральну нервову систему та когнітивну діяльність людини // *Психіатрія, неврологія та медична психологія*. 2022. № 20. С. 6-11.
4. Ukrainian Society for Neuroscience – офіційний сайт товариства. URL: <http://usn.org.ua/?setlang=en>
5. Churchland, P. Neurophilosophy: the Early Years and New Directions. *Functional Neurology*, 22 (4). 2007. 185–195 с.
6. The United States Department of Health and Human Services. Mental Health: A Report of the Surgeon General. "Chapter 2: The Fundamentals of Mental Health and Mental Illness" pp 38 Retrieved May 21, 2012
7. Andreasen, Nancy C. (March 4 2004). *Brave New Brain: Conquering Mental Illness in the Era of the Genome*. Oxford University Press.

8. Aragona M, Kotzalidis GD, Puzella A. (2013) The many faces of empathy, between phenomenology and neuroscience
9. Ofengenden, Tzofit (2014). Memory formation and belief
10. Koch, Christof; Massimini, Marcello; Boly, Melanie; Tononi, Giulio (2016-05). Neural correlates of consciousness: progress and problems
11. Neuroscience in Ukraine: from history to modern times. URL: <http://usn.org.ua/index.php?id=nejronauki>
12. Війна та стрес. URL: <https://mdcexpert.com/articles/viina-ta-stres/>
13. Наскільки важливий сон для здоров'я людини? URL: <http://atocentr.sumy.ua/?p=6533>

ТРАНСГУМАНІЗМ ТА МОРАЛЬНЕ УДОСКОНАЛЕННЯ: ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ТА ВИКЛИКИ

*Моргунцов Владислав Олегович,
аспірант денної форми навчання кафедри урології
Науковий керівник: д.філос.н., професор Утюж Ірина Геннадіївна
Кафедра суспільних дисциплін,
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет*

Трансгуманізм – це філософський напрям, який акцентує на технологічному вдосконаленні людського організму та інтелекту. Однією з його ключових мет є покращення фізичних та когнітивних можливостей шляхом використання новітніх технологій, таких як генетичні модифікації та імплантації. У цьому контексті виникає необхідність обговорення етичних аспектів трансгуманізму, зокрема його впливу на моральне удосконалення [1, с. 360-364].

Трансгуманізм спрямований на досягнення необмежених можливостей за допомогою технологічних інтервенцій. Це викликає питання про етичні межі втручання в природний порядок. Суттєвою стає необхідність розробки етичних стандартів, які визначають допустимі межі та обмеження використання технологій для покращення людських можливостей [2].

Однією з ключових ідей трансгуманізму є прагнення до морального удосконалення. Це передбачає розвиток етичних принципів, які гарантуватимуть відповідальне використання технологій. Проте, цей процес стикається з численними викликами та дебатами стосовно того, як визначити та застосовувати ці принципи в контексті технологічного розвитку. Трансгуманізм акцентує на особистій свободі та відповідальності в контексті вдосконалення. Людина повинна мати право визначати, які покращення їй необхідні, проте це пов'язано з відповідальністю за можливі наслідки своїх виборів. Співіснування особистої свободи та колективних етичних норм визначає межі дозволених технологічних втручань [3, с. 55-61].

Розробка моральних принципів вдосконалення передбачає формування колективного консенсусу щодо етичних стандартів. Це важливо для того, щоб уникнути конфліктів та забезпечити згоду суспільства щодо напрямку технологічного розвитку. Консультації з різних соціокультурних груп можуть допомогти сформувати більш об'єктивний та репрезентативний погляд на етичні аспекти [4].

Разом із можливостями технологічного вдосконалення приходять і ризики. Недоцільне використання технологій може призвести до негативних наслідків, таких як нерівності у доступі до вдосконалення, моральні конфлікти та непередбачувані наслідки для екосистем. Ефективне моральне удосконалення вимагає активної участі громадськості та освіти. Люди повинні мати можливість критично аналізувати етичні аспекти технологічного вдосконалення та приймати обґрунтовані рішення. Громадське обговорення може сприяти формуванню широкого консенсусу [5, с. 239-260].

Баланс між інноваціями та етикою визначає розвиток, який враховує потреби та цінності сучасного суспільства. Впровадження нововведень повинно враховувати етичні принципи та забезпечувати безпеку використання технологій. Забезпечення безпеки та регулювання є важливими аспектами у контексті технологічного розвитку. Стандарти безпеки та ефективне регулювання можуть уникнути негативних наслідків неконтрольованого впливу технологій на суспільство [6].

Висновки. Суспільство повинно усвідомлено впроваджувати трансгуманізм та моральне удосконалення для забезпечення гармонійного розвитку. Етична відповідальність та участь громадськості можуть сприяти побудові суспільства, яке враховує потреби та права всіх його членів.